

> DEĞİŞEN ROLLERİM

Rol: Bireyin ait olduğu grup veya kurumlarda üstlendiği görevlere rol denir.

- Rollerimizin bir kısmı doğuştan gelirken bir kısmı sonradan kazanılır.

Doğuştan kazandığımız roller: Evlat, kardeş, çocuk, yeğen, torun vb.

- Doğuştan kazandığımız rolleri seçme şansımız yoktur.

Sonradan kazandığımız roller: Öğrenci, öğretmen, doktor, kaleci vb.

- Sonradan kazandığımız roller zaman içerisinde ilgi ve yeteneklerimiz sonucu kendi isteğimizle katıldığımız gruplardan üstlendiğimiz rollerdir.
- Bir kişi aynı anda birden fazla role sahip olabilir.
- Rollerimiz içinde bulunduğumuz grup veya kuruma göre değişebilir.
- Rollerimiz bize birtakım haklar ve sorumluluklar yükler.

Hak: Hukuk düzeninin kişilere tanımış olduğu yetkiye denir.

Sorumluluk: Bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir.

- Herkesin içinde bulunduğu gruba ve kuruma göre çeşitli sorumlulukları vardır. Rollerimiz değiştikçe sorumluluklarımızda değişir.

Mesleki Rol

- Eğitim öğretim hayatımızı tamamladıktan sonra çeşitli meslek grupları içerisinde yer alırız.
  - İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye mesleki rol denir.
  - Mesleki rollere ilişkin beklentiler yazılıdır, sosyal rollere ilişkin beklentiler ise yazılı değildir.
- Statü:** Doğduğumuz andan itibaren toplumda bir yere sahip oluruz bu statüyle ifade edilir. Bazı statüler doğuştan bazıları sonradan elde edilir. Statülere uygun davranışlar için çeşitli roller vardır.

> KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ

Kültür: Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümüne kültür denir.

Maddi (Somut) Unsurlar: Coğrafi konum, iklim, yer şekilleri, araç ve gereçler, toprak özellikleri.

Manevi (Soyut) Unsurlar: Dil, din, gelenek ve görenekler, örf ve adetler, yasalar.

Kültürü Oluşturan Unsurlar

- Tarih
- Dil
- Din
- Türkülerimiz
- Bayramlar
- Yemekler
- El Sanatları
- Gelenek ve Görenekler

Kültürün Özellikleri

1. Kültürel değerler, zaman içinde bireyler tarafından yeni eklemeler yapılarak veya mevcut bazı unsurlar çıkarılarak değişikliğe uğrayabilir. (Değişkenlik)
2. Her milletin kültürü kendine özgüdür. (Özgünlük, Farklılık)
3. Kültürler nesilden nesile aktarılır. (Süreklilik, Öğrenilebilirlik)
4. Geçmişten günümüze gelir. (Tarihseldir)
5. Kültür insanların sosyal ihtiyacını giderir. (Sosyallik)

Millî Kültür: Kuşaktan kuşağa aktarılan ve bir toplumu diğer toplumlardan ayıran hayat tarzına millî kültür denir. Millî kültür aynı zamanda millî kimliği oluşturur. Din, dil, tarih millî kültürün unsurlarındandır.

Dil: İnsanların duygu ve düşüncelerini birbirine aktarmak için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla kurduğu iletişime dil adı verilir. Bir milletin yaşayışına dair her türlü maddi ve manevi değerler dil ile ifade edilir. Bir milletin dili bozulursa kültür de zarar görür.

Tarih: Geçmişte yaşamış insan topluluklarının başından geçen olayları yer ve zaman göstererek neden-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyen bilim dalıdır. Toplumu oluşturan bireylerin bir araya gelmesini sağlayan millî kültür ve millî kimlik tarihsel bir süreç içerisinde meydana gelir.

Din: Din sayesinde toplumun düşünce ve yaşayış biçimi etkilenecek kültür şekillenir. Her kültür, ait olduğu toplumdaki insanların inandığı dinin izlerini taşır.

Gelenek ve Görenekler: Nesilden nesile aktarılan gelenek ve göreneklerimiz bize ait (millî) yiyecekler, giyecekler, el sanatları, düğünler, eğlenceler, spor müsabakaları vb. den oluşur. Bu gelenek ve görenekler bizi bir araya getirip toplum olarak ortak duygularda buluşmamızı sağlar.

> ÖNYARGILARIMI KIRIYORUM

Ön yargı: “Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntü-
re dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı, peşin yargıdır.”

Ön Yargının Nedenleri

- Empati kurmamak
- Karşıdakini iyi tanımamak
- Farklılıklara karşı saygılı olmamak
- Olaylarla, durumlarla ilgili çabuk karar vermek

Ön Yargı Çeşitleri

- Cinsiyet ayrımı
- Irk ve millet ayrımı
- Fiziksel ayırım
- Sosyo- ekonomik ayırım
- Din ve mezhep ayrımı

Ön Yargının Sonuçları

- Toplumsal düzen bozulur
- Arkadaşlık ilişkileri bozulur
- Toplumsal çatışma meydana gelir
- İletişim sorunları ortaya çıkar
- Birlik ve beraberlik bozulur

Ön Yargının Olmadığı Toplumlarda

- İnsanlar uyum içerisinde yaşar
- Birbirlerine karşı sevgi ve saygı içinde hareket ederler
- Yaşadıkları çevrede daha huzurlu olurlar
- İnsanlar arasında saygı, sevgi, yardımlaşma, dayanışma, birlik ve beraberlik duyguları gelişir.

Kalıp Yargı: Bir grubun bütün üyelerine yönelik abartılan, genelleştirilen olumlu veya olumsuz değerlendirmelere kalıp yargı adı verilir.

- Unutulmamalıdır ki kalıp yargılar hiçbir zaman kesinlik içermemektedir ve kalıp yargıların bilimsel bir geçerliliği de yoktur.
- Kalıp yargılar başkalarından, medya organlarından veya çeşitli kaynaklar-
dan öğrenilmiş olabilir.

Empati: İnsanın kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasına “empati” denir

> BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

Yardımlaşma: Bireylerin çeşitli konularda birbirlerine yardım etmesine ve ortak olarak işlerin üstesinden gelmesine yardımlaşma denir.

Dayanışma: Bir topluluğu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve ortak amaçlarda birbirlerine karşılıklı olarak bağlanmasına dayanışma denir.

Yardımlaşma ve Dayanışmanın Faydalarından Bazıları

- Toplumda yardımsever bireyler yetişir.
- Problemler kolay çözülür.
- Toplumsal barışa katkı sağlanır.
- Başarıyı beraberinde getirir.
- Kardeşlik ve dostluk duyguları gelişir.
- Birlik ve beraberlik güçlenir.

İmece: Genellikle kırsal yerleşim yerlerinde, birçok kişinin toplanıp elbirliğiyle bir kişinin tarlasını sürmek, ekinini biçmek vb. gibi bir işini görmesi ve böylece herkesin bu türden işlerinin sırayla bitirilmesi.

Sivil Toplum Kuruluşu(STK): Resmi kurumlar dışında ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçlar doğrultusunda çalışmalar yapan çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır.

-Kızılay: 1868 de kurulan Kızılay kan ihtiyacı başta olmak üzere, afetler, göç ve mül-
tecilere yardım, sağlık, sosyal faaliyetler, ilk yardım, gençlik, eğitim gibi alanlarda hizmet sunar.

-TEMA Vakfı: Erozyonla mücadele edebilmek adına kurulmuş bir sivil toplum kuru-
luşudur. Ağaçlandırma faaliyetleri yapar.

-LÖSEV: LÖSEV, kan ve lösemi hastası olan çocuklara sağlık ile eğitim ihtiyaçlarını karşılayan sivil toplum kuruluşlardan birisidir.

-YEŞİLAY: YEŞİLAY, sigara, kumar ve alkol alışkanlıklarının bırakılması yönünde mücadele eden vakfa verilen isimdir.

-Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı: Şehit olan veya herhangi bir nedenle hayatını kaybedenlerin bakmakla yükümlü oldukları yakınları ile gazi ve engelli Meh-
metçiklere sosyal ve ekonomik destek sağlamak amacıyla kurulmuştur.

-Darülaceze: 1895 yılında Sultan II. Abdülhamit Han tarafından kurulmuştur. Darü-
laceze din, dil, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeksizin muhtaç insanlara hizmet veren bir hayır kurumudur. Giyinme, barınma, sağlık, yeme içme gibi ihtiyaçlar karşılanır.

> SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM

Hak: Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiye denir.

Örnek: Eğitim hakkı, sağlık hakkı, yaşama hakkı, barınma hakkı, yeme içme hakkı, oyun oynama hakkı, seçme ve seçilme hakkı vb.

Sorumluluk: Bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir.

Örnek: Derslere zamanında girip çıkmak, odamızı temiz tutmak, çevremizi temiz tutmak, okul eşyalarını korumak.

Özgürlük: Bireylerin dış etkilere bağımsız olarak isteğine ve düşüncesine göre karar vermesine özgürlük denir. Başkasının hakkının başladığı yerde özgürlüğümüz sona erer.

Örnek: Düşünce özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, seyahat etme özgürlüğü gibi.

Tüketici Hakları: Aldığımız ürün ile ilgili hakkımızı arayabilmemiz için aldığımız ürünün garanti belgesini, fiş veya faturasını mutlaka almalıyız. Tüketici hakları, yasayla koruma altına alınmıştır. Herhangi bir ürün satın alındıktan itibaren 7 gün içinde hiç bir gerekçe gösterilmeden geri iade edilebilir.

Yaşadığımız Sorunlar Karşısında Başvurabileceğimiz Kurumlar

- Valilikler
- Kaymakamlıklar
- Tüketici Hakları Derneği
- Muhtarlıklar
- Tüketici Hakları Merkezi
- Reklam Kurulu
- Tüketici Hakları Mahkemesi
- Belediyeler
- Tüketici Hakları İl/İlçe Hakem Heyeti

Dilekçe Hakkı: Vatandaşlar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Yetkili kurumlara gönderilen dilekçeler en geç 30 gün içinde cevaplandırılmak zorundadır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER); bilişim ve iletişim teknolojileri kullanılarak hayata geçirilen bir halkla ilişkiler uygulamasıdır. Vatandaş ile devlet arasındaki iletişim kanallarını açık tutarak müracaatların her zaman ve her yerden yapılabilmesini mümkün kılmaktadır. ALO 150'nin aranmasıyla da CİMER'e başvuru yapılabilir.

ALO 174 Gıda Hattı: Tüketicilerin gıda güvenilirliği ile ilgili her türlü sorunlarının çözülmesi, yetkili birimlere kolay bir şekilde ulaşabilmesi, iletişimin tek merkezden yönlendirilmesi ve tüketicilere en kısa zamanda dönüş yapılabilmesi amacıyla kurulmuştur.

ALO 182 Merkezi Hekim Randevu Sistemi MHRS; Alo 182 Çağrı merkezi üzerinden, Genel Ağ'dan, mobil uygulamalardan hastanelerimizden ve aile hekimlerimizden vatandaşlara hizmet verebilmektedir. Bu sistem sayesinde vatandaşlar istediği gün ve saatte talep ettiği hekimden sağlık hizmeti alabilmektedir. Vatandaşlar ayrıca bu hattı arayarak öneri, talep, görüş ve şikâyetlerini anlık olarak da iletebilirler.

ALO 155 Polis İmdat Hattı: Polis ile vatandaş arasındaki irtibatı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Suçun önlenmesi, suç işlenmişse suçlunun bir an önce yakalanması ve vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla bu hat aranabilir. Güvenlikle ilgili yaşadığımız olumsuz durumları 7 gün 24 saat bizlere hizmet veren bu hat sayesinde çözebiliriz.